

LEILA HAAPARANTA

Rajan taju

FILOSOFISIA ESSEITÄ

Gaudeamus

Copyright © 2019 Tekijä & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Emmi Kyytsönen

KL II • UDK I

ISBN 978-952-345-003-5

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2019

SISÄLLYS

1. JOHDANTO: MITÄ FILOSOFIA ON?	9
2. VALISTUKSEN JÄRKI	21
”Järjen” monet merkitykset	21
Valistus ja sivistys	24
Valistus ja elämänhallinnan tekniikat.....	36
3. TUNTEET JA HALLINNAN RAJA.....	45
Voiko tunteet valita?	45
Voiko tuntea toisen tunteita?	62
Voiko toivoa perustella?	73
Tunteet ja muistin hallinta	84
4. SUKUPUOLI JA SUKUPUOLETTOMUUDEN NORMI	92
Sukupuoliero ja analyttinen menetelmä	92
Feministisen politiikan mahdollisuuden ehdot	101
Viisaus, arvonanto ja sukupuoli: kuka kelpaa järjen käyttäjäksi?... III	
”Puhtaat” ajatukset ja filosofianharjoituksen sosiologia	121
5. IHMISMIELIEN TUTKIMUS JA TUTKIMATTOMUUS.....	125
Kuvat, mallit ja metaforat.....	125
Ajattelun analogiateoria: kieli mielen mallina	129
Ajattelua koskeva epäsuora tieto	133
Klassinen analogiateoria	135
Pragmatisti Charles Peirce ja kuvioita piirtävä mieli	142
Tietokoneet mielen malleina	149

6. LOGIikka RAJANA JA LOGIIKAN RAJAT	157
Logiikka, oleva ja kokemus.....	157
Modernin logiikan filosofiset juuret.....	159
Husserlin kantilaisuus ja Kant-kritiikki.....	163
Wienin piiri ja ”puhtaan ajattelun kaavakieli”	168
Carnapin ja Heideggerin kiista	179
Naturalistisen logiikkakäsityksen mahdollisuus:	
Husserlin argumentti	184
Logiikka rajana, rajan voima ja rajan valinta.....	192
7. KÄSITTEET JA USKONNOLLINEN USKO	197
Kokemuksen ja uskonnon käsitteet	197
Uskonnollinen kokemus ja käsitteet	202
Uskonnollisen kokemuksen tavoittaminen ja tavoittamattomuus	207
Jumalan rakkaus ihmiseen	216
<i>Ama nesciri</i> : huomioita kristillisestä ihmiskäsityksestä	223
Todistukset ja uskon todistukset	235
Uskova todistajana	239
Miksi säilyttäisi kristinuskon kielen?	244
8. PÄÄTTÄVIÄ POHDINTOJA: MITÄ FILOSOFI SAA SANOA?	249
Filosofia ja tiede: kuinka filosofi saa perustella?.....	251
Mihin filosofi voi vastata?	256
Järjen liike.....	267
VIITTEET	271
KIRJALLISUUS	282
HENKILÖHAKEMISTO	303
KIRJOITTAJA	308